

LA PRÁTIGA

DLA CIASA DE PALSA

CIASA DE PALSA
OJÖP FRËINADMETZ

A.P.S.P. - Ö.B.P.B.

BÈGNODÜS

Salüt da pert dl direttur

Le direttur Valentin Erlacher

Stimá/des residënc/tes dla Ciasa de Palsa Ojöp F.,
stimá/des colaboradus/ësses,
stimada popolaziun,

le tēmp passa ia debota y i podun tigní tles mans bele
la secunda ediziun de “La Prátiga”, che contēgn en
chēsc iade dantadöt informaziuns che reverda i pröms
cater mëisc dl ann 2024, mo ince curiosités y
informaziuns desvalies.

Te chēsc mēteman dl ann él sté te Ciasa de Palsa tröp
movimēt.

De forá él gnü reorganisé i reparc de cura por ester
bugn da gestí damí la manciaza de personal te nosc
setur y evité de messëi lascé öc n gran numer de lec.

An á podü mēte man i laurs d’istalaziun dl implant
fotovoltaich da chël che an s’aspeta tl dagní n sparagn
significatif di cosc dl’energia y dl scialdé.

Y i sun tl laur da laoré cotan por la daurida dl
Barjënt, n bar publich nü, che plü che bar l’odunse
sciöche n sorvisc nü, sides por la Ciasa cun sü residënc
y personal, mo ince por la comunité intiera. Chēsc
post dess diventé n punt de contat danter “le daite” y
“le defora”, n post da sté saurí, d’incuntada y da fá
conferta.

Bele sēgn toli l’ocaziun da s’invié da gní a nes ciafé.

I oress chiló ti dediché ince n pinsier dantadöt a
nostes colaboradësses. Ai 8 de merz unse podü festejé
la festa dla ëra, ai 12 de ma la festa dla uma y le mëis
de ma é dediché a S. Maria.

Le ciamp sozial ne funzionass mai, sce al ne foss nia
les ëres che se dess jö de por de cun chēstes
profesciuns. Insciö ince te nosta strotöra. Bēgn 98 é
les ëres che laora chiló, en pert a tēmp plēgn y en pert
a tēmp parzial. Ares cür düc i reparc y sorvisc y é
chiló por nostes residëntes y nüsc residënc.

Gran pert n’á nia ruvé só laur canche ares vá da porta
fora, mo ares fej pert de uniuns, ares á familia a ciasa,
ares frequentëia cursc de perfezionamēt...Ares é
porchël fundamentales por nosta sozieté y dēida pro
da la mioré de por de.

A ëres ti vál porchël döt nosc respet y nosta
reconescënza. Bel dilan de cör.

Consëi d’Aministraziun nü

Le Consëi d’Aministraziun é metü adöm da un n
mëmber nominé da vigni Comun dla Val Badia. Al é
l’organ plü alalt dl’istituziun y chël che dá dant la
direziun che la Ciasa de Palsa Ojöp F. A.P.S.P á da jí.

*Le Consëi d’Aministraziun 2023-2028
d.m.c. Pasquale Verginer (revisur), Giovanni Mischí
(presidēt), Franco Bertoldi, Teresa Gasser Huber, Albert
Deval, Christoph Taibon (vizepresidēt), Valentin Erlacher
(diretur), Martin Costalunga (vizediretur)*

IMPRESSUM

Editur: Ciasa de Palsa Ojöp Frëinademetz A.P.S.P. | Str. Pinis, 50 - 39030 S. Martin de Tor | tel. 0474 524700 | P. IVA 00554690214
cod. fisc. 81005490214 | info@ciasadepalsa.it | ciasadepalsa@pec.rolmail.net | <http://www.ciasadepalsa.it> | **Presidēt:** Mischi Giovanni
Diretur: Erlacher Valentin | **Redaziun:** Palla Denise (coordinadëssa), Agreiter Valeria, Bassot Valeria, Gasser Helene, Videsott Verena
Grafica y layout: Ciasa de Palsa Ojöp Frëinademetz A.P.S.P. | **Stamparia:** LCS Partnerdruck GmbH

BARJËNT

PREMIAZIUN Y DAURIDA DLA MOSTRA

Inom y logo dl bar publich nü

En sabeda, ai 4 de ma, él gnü tigní te Ciasa de Palsa Ojöp Frëinademetz la premiaziun y la daurida dla mostra dl concurs por la seleziun de n inom por le bar publich nü y la realisaziun respetiva de n logo.

Al concurs, che é gnü scrit fora a mez merz cun data de presentaziun di 12 d'aurí, ál tut pert 46 porsones che á mené ite bëgn 61 propostes desfarëntes. Le domisdé á metü man cun le salut dl presidënt Giovanni Mischí che á alzé fora la valüta y la cualité dles propostes menades ite. Al á rengrazié düc i partezipanc y dotes les partezipantes al concurs por i pinsiers fac, por le tēmp che ai s'á tut y por les bries che ai á albü da mené ite les propostes. Le diretor Valentin Erlacher á spo dé spligaziuns sön l'idea dl concurs y sön les motivaziuns de seleziun dl davagnadú. La comisciun metüda adöm dal presidënt y dal diretor dla Ciasa de Palsa sciöche ince da na representanta dl personal y da n representant di residënc/residëntes, á albü n laur nia saurí da cerne l'inom y le logo de chësc local, che dess diventé n zënter sozjal, n post d'incuntada da sté saurí, olache les generaziuns s'incunta, olache residënc dla

strotöra röia adöm cun jënt da defora, olache le personal pó passé süa palsa y olache an pó, te n'atmosfera familiara, se bëre y se mangé val' de pice o ince ma passé le tēmp deboriada pro na ciacolada o val' passatēmp, sciöche al stá scrit tla publicaziun dl concurs.

L'inom y le logo chirí fora é „Barjënt“ de Ferdigg Bruno da Rina. Fora de süa descriziun pón lí: „La parora „Barjënt“ é n jüch de parores che contēgn trëi parores ladines: bar, jënt y arjënt.

La parora „arjënt“ stá por la maturité de na porsona y ince por l'eté avanzada y nia ma. Al é n corú chît y lisier, al significhëia ince „de gran cualité“.

La parora „jënt“ stá por: comunité, sté adöm, deboriada, dotes/düc é bëgnodüs/bëgnodüdes, jënt s'incunta (anfat de ci eté). Le simbol é na copa dl café, mo nia ma, le tanf dl corú grisc rapresentëia ince i ciavëis dl corú arjënt.

Tl simbol dla copa pón ince odëi na bocia che s'la rí, che fej tres bun, al ô dí, che te chësc bar se stan saurí y la jënt vëgn saludada cun n bel rí.“

La comisciun á chirí fora chësta sciöche la miú proposta cun chësta motivaziun: „La comisciun vëiga te „BARJËNT“ n inom autentic y original. L'idea dl jüch de parores (bar, arjënt, jënt) á dër plajü y insciö ince la spligaziun di pinsiers che stá doia. L'inom inviëia a na reflesciun plü ampla y plü sota y respidlëia döt adöm dër bun le carater, l'identité, l'intenziun y la finalité dl bar dla Ciasa de Palsa.“

Sciöche secunda proposta él gnü premié l'inom „Bar Belsté“ de Crazzolará Alessandra y sciöche terza „L'incuntada“ de Crazzolará Enea.

La manifestaziun é gnüda stlúta jö cun n pice bufet cun acompagnamënt musical de Pire Ellecosta da La Plí a chël che al ti vá en bel dilan.

La premiaziun dl inom adöm al logo dl bar: dmc. le presidënt Giovanni Mischí, Bruno Ferdigg, Enea Crazzolará, Alessandra Crazzolará y le diretor Valentin Erlacher.

LA CIASA SE PRESENTÈIA

Le repart demènza

I oressun en còrt ves presenté le repart por porsones atocades da demènza.

Conzet de guern por le repart por porsones cun demènza

Le quart repart é n repart stlüt, olache al vir indöt 8 porsones, mèdes y berbesc cun na diagnosa de demènza.

Al vègn tut sö ince porsones che á debojëgn de n guern ia por le de: ai vègn portá da doman y s' un vá spo domisdé o da sèra do cèna, aladò dles nezescités dles families.

Les mèdes y i berbesc pó se möie te repart sciöche ares ó, zènza prighi y vignun á süa ciadena por jí a palsé.

Al vègn pité:

- n guern individual y ince de grup
- na routine sigüda ia por le de (lové, se lavé, gosté, ativités desvalies, movimènt y reabilitaziun, y i.i.)

- i ciarun da raforzé les ressurses por mantigné n'autonomia

- i porvun da tó demez, o dit miú, da somministré demanco medejines (calmanc)

- i laurun te na manira interdisciplinara danter deplü figöres profescionales: dotur, sorvisc de infermieristica, personal de cura y assistènza, fisioterapia y grup dl tèmپ lède.

Düc adöm dá so contribut y so savèi por ti fá plajor le vire ales mèdes y ai berbesc che é te ciasa de palsa, por che ai se sèntes le plü che ara vá daciasa.

Le repart á ince n bel urt olache ai pó se tigní sö. Tratan l'isté vègnel datrai mangé alaleria y fat de te piceres ativités, sciöche carté, memory, depènje, al ti vègn lit dant valch y spo sambègn sté n pü adöm a fá vila. N te pice urt olache al crèsc de vigni sort de saus, él ince, danter l'ater sotí, rosmarin, petersil, jalvá, lavendel, timian y mesaronn.

Mèda Irma cun la colaboradèssa Christine tratan fá cialza

Da d'altonn vègneres coiüdes y metüdes a sicé. Fora por l'invern vègnel fat tē y se da erbes, olache les mèdes pó daidé fá para. N valgügn tiers él ince da odèi: iarines y n ial, sciöche ince zacontan de loi. N berba che vir te ciasa ti fej cun gran bria le guern. Al romèna sö, ti porta da mangé y da bère, i lascia fora de stalot da doman y da sèra i mètèl indò ite.

La parentela de nostes mèdes y nüsce berbesc é dagnora bëgnodüda, ara pó gní vigni momènt ai ciafé, ai pó jí a spazier o ince a se bère val' te nosc bar nü.

Por le team che laora vigni de cun ligrèza y savèi é de gran aiüt sintí che les mèdes y i berbesc se stá saurí y en pesc sciöche te na gran familia.

De internazional dl'assistènza y cura

Ai 12 de ma recordunse le “De internazional dl'assistènza y cura”, plü da dí ti gnòl dit “De internazional dles infermieres”. Chèsc é n de important por düc chi che laora tla cura y assistènza. La data recorda le de de nasciüda de Florence Nightingale, infermiera dla Gran Bretagna y pionira dl'assistènza infermieristica moderna ozidentala.

Te Ciasa de Palsa Ojöp Frèinademetz unse ince figöres profescionales che se dá jö cun la cura y l'assistènza. I un infermieres, operadus/dèsses sozio-assistenziai/les y operadus/dèsses sozio-sanitars/res. I ves les presentarun plü inant.

Florence Nightingale, infermiera y pioniera dl'assistènza infermieristica

Sorvisc y tarifas

Tl'ultima ediziun unse presenté en cört i sorvisc che la Ciasa de Palsa Ojöp Frëinademetz pîta.

Por chisc él da paié na tarifa, a chëra che al ti vëgn ince dit “reta”.

La reta tol ite le cost dla sojornanza, di pascé, le romené sò y lavé le guant, l'animaziun, la fisioterapia y l'assistënza dl dotur.

La reta por l'ann 2024 é da odëi tla tabela chiló dlungia.

Cura a tēmp indeterminé

Pro la cura a tēmp indeterminé, olache la porsona á fat domanda por na perioda plü lungia o ince a tēmp indeterminé, é la reta anfat por düc i liví de cura. Le nivel de cura corespogn al nivel de paiamënt dl assëgn de cura, che tl caje de sojornanza a tēmp indeterminé ne ti vëgn nia plü paié ala porsona, mo diretamënter ala Ciasa de Palsa. La sora desfarënza é sce la porsona é te na ciamera da un n let o te na ciamera dopla. Pro n'assunziun a tēmp indeterminé damana la Ciasa de Palsa Ojöp Frëinademetz A.P.S.P. le paiamënt de na cauziun che corespogn al import por un n mēis.

Cura a tēmp determiné

Pro la cura a tēmp determiné, olache la porsona stá ma por n cört tēmp (nia plü de 6 mēisc al ann y nia plü de 3 mēisc te un n iade) é la tarifa plü alta, deache l'assëgn de cura ti vëgn paié inant ala porsona. La reta depënd dal nivel de cura y sce la porsona rōia te na ciamera da un n let o te na ciamera da dui lec. Te chësc caje ne damana la Ciasa de Palsa Ojöp Frëinademetz A.P.S.P. nia le paiamënt de na cauziun.

Cura a tēmp indeterminé	
Ciamera da un n let	Independentamënter dal nivel de cura
Ciamera da un n let	€ 44,51
Al mēis apresciapüch	€ 1.353,85

Ciamera da dui lec	Independentamënter dal nivel de cura
Ciamera da dui lec	€ 42,27
Al mēis apresciapüch	€ 1.285,71

Cura a tēmp determiné					
Ciamera da un n let	Nivel de cura				
	-	I	II	III	IV
Ciamera da un n let	€ 44,51	€ 63,46	€ 74,10	€ 88,89	€ 103,69
Al mēis apresciapüch	€ 1.353,85	€ 1.930,24	€ 2.253,88	€ 2.703,74	€ 3.153,90

Ciamera da dui lec	Nivel de cura				
	-	I	II	III	IV
Ciamera da dui lec	42,27	€ 61,22	€ 71,86	€ 86,65	€ 101,45
Al mēis apresciapüch	€ 1.285,71	€ 1.862,11	€ 2.185,74	€ 2.635,60	€ 3.085,77

Te entrami i caji á la porsona la poscibilité da damané na reduziun dla tarifa pro le Sorvisc Sozial, Aiüt finanziar. La desfarënza eventuala danter reta y soma calculada fora dal Sorvisc de Aiüt finanziar mēss gní surantuta, sce ai é, dal om o dala fomena y/o mituns o, sce al n' é degügn, dal comun de residënza.

Les ativités ia por l de alza la cualité de vita dles residētes y di residēnc

FORA DLA VITA DA VIGNIDÉ

N valgünes ativités fates tratan i pröms cater mëisc dl ann

JENÁ

Le cor di ëi da Rina s'á metü a despozizium da abelí la S.Mëssa prefestiva ai 13.01.2024 te capela dla Ciasa de Palsa. Por proi y residëntes/residënc él n confort implü sce jënt da defora vëgn a abelí nostes funziuns.

Le cor da Rina tratan la s. mëssa

Sepl cun le mandl de nëi

Musiga fej bun al'anima y al corp. Flora, na jona da Brema che fej te Ciasa de Palsa n ann de volontariat, sona y cianta adöm a nostes/nüsc residëntes/residënc. An vëiga propi tan che chësc fej plajëi a düc.

Flora fej musiga por les mëdes y i berbesc

Ai 19.01.2024 é jü n grup de mëdes y berbesc dla Ciasa de Palsa cun les acompagnadësses a ciarfé i amisc de "La Spona" a Pidrô. Ai á podü odëi ci bi laurs che ai fej y tan ligherzins che düc é.

Ai á podü constaté che a "La Spona" vëgnel lauré sciöche al toca; valgügn fej cinamai i tesceri y arjigna ca de bel patüc por le vëne al marcé.

Pastelné ciüfs cun cialzes

Chësc é dessigü ma n laur por les ëres. I fajun ciüfs cun cialzes por fá dedô na scincunda.

Strudel da pom

Por ti fá sinti ciamó val' iade ales mëdes la sensaziun da ester cöghes y da ti desmostré che ares sá ciamó da cujiné, fajunse datrai te nosc laboretores val' duciaría. Chiló ëres tl laur da moné y taié sö pom por fá strudl. I messun dé pró che da mangé le strudl vëgnel pormez deplü jënt co canche al é da daidé fá.

Le KVW da La Pli de Mareo te Ciasa de Palsa

Ai 28 de jená é gnü cun gran plajëi Markus Fischnaller dl KVW da La Pli de Mareo cun sü rapresentanc a passé n domisdé te Ciasa de Palsa y á pité n program plajor a nostes residëntes y nüsc residënc. Valgügn jogn y jones á arichí le program ciantan danterite cianties popolares.

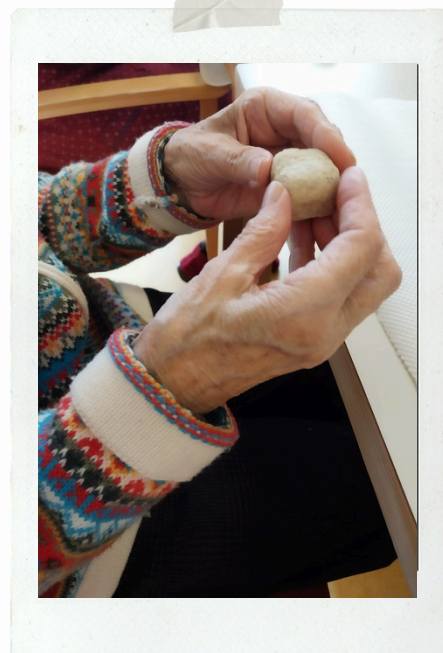
Tresele Palfrader á fat na comemoraziun dër sintida por Paolo, lion dant sües poesies y recordan avenimënc fora de süa vita.

Josef á lit dant tesé che é jüs dër a cör.

Le jonn Paul da Longega á soné n valgügn toc cun i orghi da man.

N domisdé n pü' atramënter: i romenun sö la cassëta dles farines

Les mëdes y i berbesc fej pan

Rezeta:

- 500 g de farina (indöt)
- 250 g de farina bianca (kamut)
- 250 g de farina de jandela
- somënzes desvalies (sorëdli y d'atres)
- 15 g de lové (gherm)
- ega y sé (tan che al é nezesciar)

Lascé palsé la pasta por 2-3 ores.
Fá fora de piceres cogores y lascé palsé ciamó na mesora.
Cöje a 180 degra por 15 menüc.

La festa de S. Ojöp da Oies abelida cun les cianties dl cor da Longiarü

En la festa de S. Ojöp da Oies, patron dla Ciasa de Palsa, unse albü l'onur da avèi le cor da Longiarü a abelí la funziun.

Dër sintida é stada la festa ince por les residëntes y i residënc de lingaz todësch o talian deache le cianté se unësc.

Georg fej musiga y porta ligrëza

Cristofolini Georg vëgn datrai te Ciasa de Palsa a se porté bona löna cun la chitara y süa bela usc. Dainré s'abina tan de jënt te porte a ascuté pro y a cianté para co canche ël vëgn. I ti sun porchël dër reconescënc.

FORÁ

Carlascé te Ciasa de Palsa

Ai 8 de forá él gnü fat festa da carlascé y scialdi düc canc se lascia ince visti sö. Insciö él por düc val' de nü da ti ciaré y ciodi pa nia ince n pü' da coiené y da s'la rí.

Benediziun de S. Blaje

En S. Blaje é i proi dla Ciasa de Palsa, siur Paul y siur Perathoner, jüs da alzada a alzada a partí fora la benedisciun. Dala jënt atempada é chësta iniziativa dër aprijada, ési pö chersciüs sö cun na gran fedelté ala dotrina.

Al ritm dla musiga de Hubert él ri da sté chic

Günther y Clara

L'infermiera y la sciora

Le KVW cun Hartmann da Al Plan y l'Unium de S. Vinzènz cun Angela á fistidié al garaté dla festa. Les cöghes á ince orü ciütié ca a ciaré ci che al é da cighé; ares é pa bëgn vistides da laur y nia travestides por carlascé.

Nia düc n'é vistis sö por carlascé. Che pa nia?

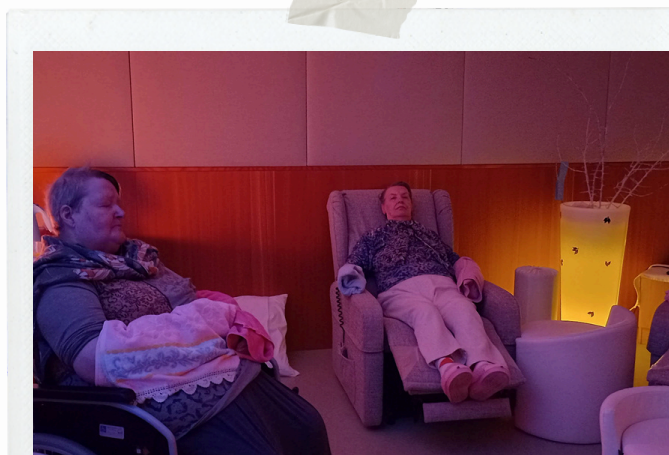
Elisabeth cun su familiars

Tan bel sce i familiars se recorda ince di aniversars de sü cari. Elisabeth á complí i agn y chi de familia é gnüs en chël dé a ti fá festa.

Katharina y Edo

Tan dèrt che al é, sce ince i parènc vègn te Ciasa de Palsa a ciarfé i sü y dèida fá val' con èi. Katharina fej dèr bel cun so fre Edo; datrai chertera imparà, datrai ti portera de bones pieries,...

La ciamera snoezelen

Tla ciamera da snoezelen ti fej te chësc caje les animadèsses aices ite y fora por le brac y la man cun òre de mandola. An vèiga sciöche la porsona é bona da lascé ia i pensiers posoc y se relaxé.

Monica adöm ales mèdes

Les ores passa ia tan debota sce an á val' da fá. Monica s'á ponsé da ne gní nia ma a ciarfé süa mèda, mo da nen trá ite ince valgönes d'atres. Insciö vel dessigü le jüch: "No te dessené cun me!"

MERZ

Les mèdes adöm ala volontaria Mathilde arjigna smac de rames de orí

An sènt l'aisciöda

Musiga y movimènt cun Giovanna

▲
Mèdes y berbesc sènt che al vègn l'aisciöda y areslai mèt man da laoré cun ciüfs por fá laurs dèr creatifs.

Natalia y Roswitha se tripa cun n jüch di mistiers. Ares chir fora les chertes che rafigurèia i singui laurs.

Natalia y Roswitha

Hilda ciara a fotografies

Aurela cörta

Da soghé vara ince canche an n' alda nia plü tröp, da sbordené pón ince n pü s'la rí. Tres indô röiel adöm residènc y ince jènt da defora che se tól n pü de tèmپ da gní te Ciasa de Palsa, a fá na cartada, na ciacolada o a passé ia le tèmپ te na manira ligherzina y plajora. ▶

AURÍ

Le sorvisc dl tëmp lède, adöm ales residèntes y ai residènc, arjigna de beles decoraziuns por Pasca. Le material adoré é tres natural, deache la Ciasa de Palsa á a cör i prinzijs de sostenibilitè y prò da reanuzé ci che vá, por sparagné y sciurè demez le manco poscibl.

Decoraziuns fora por Ciasa

Cufé

Da Pasca èl usanza da cufé. Chèsta ocasiun n'unse gnanca en chèsc ann orü se lascé sciampé.

Erich é dër creatif; chiló proel fora da scrizoré cun la mascin y da depènje sön i üs.

En mercui, ai 17 d'aurí, èl gnü organisé le pröm batadü, adöm ala Uniun di senioren da San Martin de Tor y Antermöia. Bègn 44 porsones á tut pert y ala fin dl de á podü gní premiá i mius da carté y i pröms 3 pozeri cun de bi pesé metüs a despozizium da dites dla Val Badia. Te chèsta ocasiun èl rovè te Ciasa de Palsa Ojöp Frëinademetz cotan de jënt y chèsc ti á fat n gran plajèi ales residèntes y ai residènc y sambègn ince ai organisadus.

Incër mez aurí èl rovè adalerch 9 punjins. Ales mëdes y ai berbesc ti sál bel da podèi ti jí pomez y ciaré tan snel che ai crèsc.

I davagnadus dl pröm batadü organisé adöm ala uniun di senioren

Complì i agn

D'aurì s'á sochedì l'unìun dles ères da Corvara por festejé nùsc residènc canche ai á complì i agn.

Mostra di ciajos dl Lüch da Pecèi

- ▲ *Ilenia Crazzolarà s'á lascé odèi le svilup y la storia dl "Lüch da Pecèi" y*
- ▼ *á porté a düc mores de ciajó da ciarcé. L'iniziativa á albü n gran suzes.*

Amalia puzenëia S. Maria

Amalia se ciafa tres val' scüf da fá ia. Ara s'á cinamai fistidié da puzené la statua de S. Maria.

Tratan le referat de Ilenia

Flora adöm a Tille y Barbara

Hermann á ciafé vijita

JÜC POR

Chir les parores dessot

A H O N Í D
 R Í K E Ò O Í P P V Í R
 K W I È S C R È Ì V Ì O H V Ì C Ú Í
 I R S P L H D Î Q S E N U È I A P X
 N P L Ö I A E A Ú O H È Í D Ù A K A È J
 L W Ú V A I S Í L Ò Ì N G È L É Z J J Í
 M E R Z C A C Î M E M R I G F T Ì X A Ì Ù N
 D D É S J E D I J N U S Ú K Ì M X L L O A P
 G B A D D Q T F A A F I Î V C O À E R W
 P H É H O À Ù Ó P Ó K Ù N N T
 O Ó Ì O V L M Ì G
 É O J S È A P Ù U A È H A
 È M H E G S D Ú R T G I C E B
 Ò U N C J G S O Ó O N I C X C L I R N
 N Í S J Î P I I F Q U Ù L M L M E Í I E L
 Í F A C I Z T U L M Z Ú H W U F Ì J A Z D
 W O N H E R Ù N E L D M D U È Ì L N D U Ù I R
 A X L R A Î T Í F Ú P H C Ó O A G É A S Q
 T D I N S Y Í B Í S Q J Ì P L J Ó Í R B D
 Í A X J V M À Í A C F H Y M É À Ö É É
 Ù A È T T Y S P Ú Y F A Z E T È D
 Í F A Z D L C B Y Ò Y A O
 W S D U U J Ú W N
 T P C
 S Í Ó

- AURÍ
- CIALT
- CIAMPANELA
- DESCEDÉ
- DLIGHÉ
- ERBA
- LÈGN
- MERZ
- MUNTAGNOLA
- NARZISSA
- NATÖRA
- PAOL
- PASCA
- PIERIA
- PLÖIA
- PONJIN
- PRIMULA
- TULIPA

Depënjeme

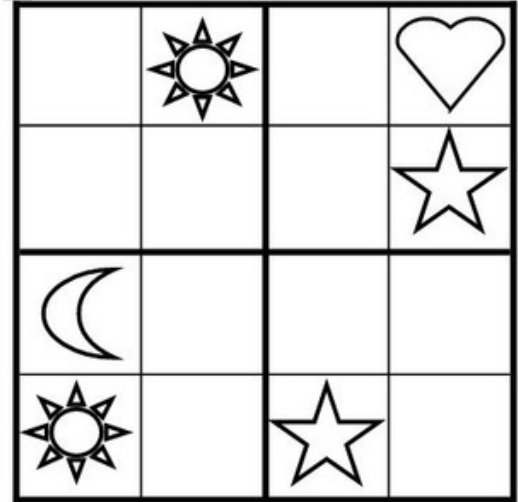
MITUNS

Dëida l'ega da rové pro le ciüf

STOMAT

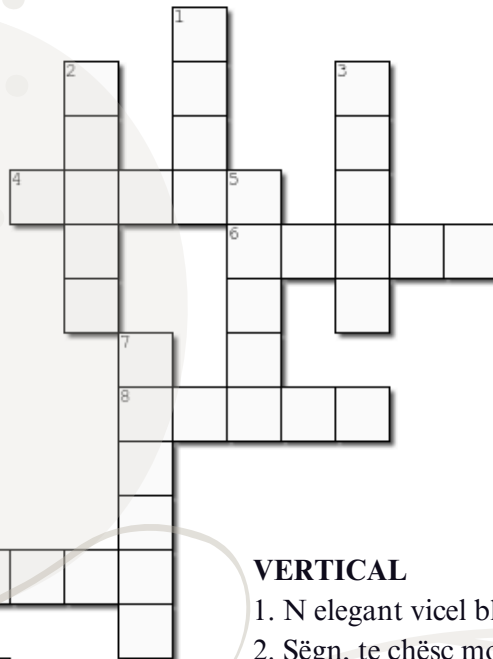
Düc é bugn da le daurí, mo degügn ne pó le stlü. Ci él pa?
(soluziun jödapé dla plata)

Completëia les grilies cun les formes te na manira che al nen sides tres na desvalia te vigne riga ia pert, jö pert y te vigne cuadrat.

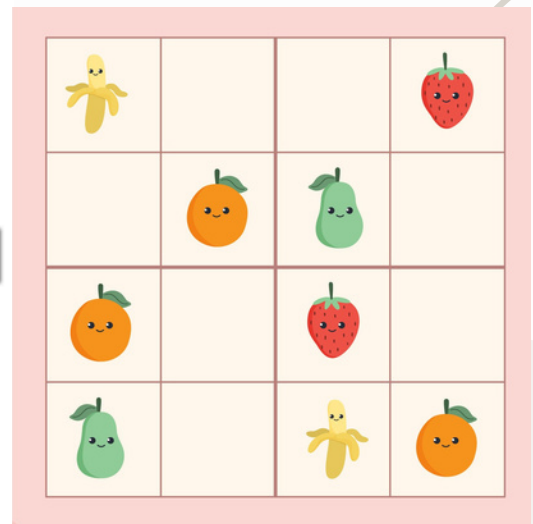
ORIZONTAL

4. Olache al vëgn coltivé les plantes de üa
6. La plü grana dles ês
8. Le pice dla biscia
10. An le fej cun raisplais y corusc de lëgn
11. Inom y ...
12. Le om dla só

VERTICAL

1. N elegant vicel blanch y fosch
2. Sëgn, te chësc moment
3. An pó le fá cun i edli stluc o daverc
5. Te süa tëra apëiel mosces y moscuruns
7. Le vers dl porcel
9. Le contrar de impié

STORIA DE VITA

Siur Heinrich Perathoner de Sëlva de Gherdëna nes cunta...

Siur Heinrich Perathoner

Che é pa Siur Heinrich Perathoner?

Siur Heinrich é nasciü ai 11.02.1941 tl'ultima ciasa dan pié sö cuntra Frara, l'ultima ciasa dlungia le bosch. L'inom Heinrich ti é sté dé dal curat, deache ai 11 de forá, canche al é nasciü, él San Adolf y so pere ess orü ti mët inom Adolf. "Adolf – po, al ê chël bur' tēmp dl nazism inlaota, de Hitler", dij Siur Heinrich, spo á le curat dit: "Iö ne feji nia le bato sce al ciafa chësc inom". Sön chëra á le pere dit: "Dijede Os spo sciöche i orëis i dé inom"! Le Curat: "Heinrich"! Y Heinrich él sté.

“Dijede Os spo sciöche i orëis i dé inom.

Siur Heinrich é le terzo de set fredesc, cin' mituns y döes mitans. Dui de sü fredesc é bele passá a miú vita. Al é tres sté na bona uniun te familia, cunta Siur Heinrich.

De ci che Siur Heinrich é contënt, é che so pere y süa uma ne ti á mai dit ci che ai ess orü che al ess fat te süa vita. Sü geniturs á tres dit che al messá jí a se davagné val'.

Le bojëgn da avëi plü monëda é tres sté, mo ai ê ince na familia cun n'atra richëza: pesc y bëgnorëi.

Siur Heinrich vëgn da na familia de pici paur. Bel cun 7 agn, ál fat le famëi a patrún. Al dij che al á tres albü de bugn patrúns, mai che ai ess bruntoré massa. Al se recorda de ester sté dër busiënt da pice.

Tröpes indezijiuns sön ci fá da jonn

"I ess orü diventé dotur por daidé i atri, mo spo me temëi dal sanch." dij Siur Heinrich. Na pasciun de nosc prou é y é dötaurela chëra dla musiga. Jí a insigné ai scolar ti ess ince salpü na bela profesciun.

Siur Heinrich é na porsona cun tröc interes y talënc, por ejēmpl le sport, te chël che al é sté atif dër dí y al s'á tres interessé de sport y porchël essel ince orü diventé maester de ginastica. Siur Heinrich á tres albü na gran ligrëza cun i mituns y i jogn. Ince por chësc, dijel, che al ess albü ligrëza, nia ma da ti insigné ai mituns y ai jogn, mo ince da avëi na familia.

Finalmënter la dezijiun: al orô diventé prou

Siur Heinrich á tut chësta dezijiun impormó cun 27 agn, mo daite ál tres albü chësta intenziun y devoziun. Denant ál tres studié.

N ann él sté püre do Pasca y al á pordü l'ann de scora y tla sesta ál pordü ciamó n ann deache le maester ne podô nia l'odëi. "...bëgn bëgn, paziënza", dijel.

Al â conesciü n degan fascian, che l'â condüt tla direziun dla religiun, mo ince sü geniturs á albü na pert importanta: ai á tres porté inant valurs sagns, da ti porté respet ales porsones y da ne ti fá nia de mal ai atri.

Al é sté a Dorf Tirol, dlungia Maran, tl Seminar Vescovil Johanneum, deache chi de Gherdëna é denant sot ala Diozëja de Trënt.

Canche Siur Heinrich á dit mëssa noela ti á süa uma cunté che süa lâ, na ëra cun chinesc mituns, dijô vigni de na corona por che Siur Heinrich diventass prou, mo cina te chël momënt n'ál sintí degöna costriziun da pert dla familia.

Consacraziun a prou cun le vëscö Gargitter

La vita da prou

Siur Heinrich cunta: “Dal ‘64 al ‘68 ái fat la formaziun da prou. Tl ‘68 sunsi rové tla Val Badia, ince sce i ne sun nia gnü ca massa ion. I ê le pröm de Gherdëna do da 150 agn che rovâ ca tla Val Badia”. Al s’á integré dër bun, la jënt l’á atira tut sô bun. Al ti orô bun ala jënt y la jënt ti orô bun a êl. Tratan i 55 agn da prou él ma sté dui iadi fora dla Val Badia.

Le pröm iade a Tisens, dlungia Maran, por dui o trëi agn danter le ‘71 y le ‘73, olache al ê tröp da salté, mo al ê bel. Le secundo iade, dal ‘73 al 76, a Santa Cristina.

*A daidè fora
pro n paur da Lungiarü.*

Siur Heinrich dij che al é sté dër bel da fá le laur da caplan, olache al podô passé tröp tēmp cun la jonëza da inlaota. Al ti savô dër bel da fá iadi cun i jogn, da passé tēmp cun i mituns y i ministranc tolô dër ion pert ales ativités.

Dal ‘73 al ‘76 é Siur Heinrich sté por trëi agn te Gherdëna, a S. Cristina, olache al dij che al ê tröp laur da insigné religiun tles scores. Mo ince chësta ti á salpü na bela esperiënza, deache al odô tan religiusc che i mituns y la jonëza ê y

Tratan la s. mëssa noela a Santa Cristina ai 7 de messé dl 1968.

tan che ai partezipâ ala vita da dlijia.

Te chël tēmp ê Siur Richard, inlaota ploan a La Ila, passé a miü vita te na burta desgrazia y Siur Heinrich ê gnü damané da surantó la ploania.

Y sēgn? Oresses ciamó n iade diventé prou?

Siur Heinrich dij che cun la situaziun d’aldedaincö se sintissel

massa debl.

Döt é mudé. La sozieté, mo ince la dlijia instëssa. Aldedaincö ti vëgnel dé tres plü importanza ai scioldi y ala cariera. Chësc ti fej ince mal al matrimone.

Sce al podess jí zoruch, tolessel indô la dezijiun da fá le prou, ince por i momēnc de condivijiun cun la jonëza. Le podëi fá ince datrai damat ti á fat dër bun. Chisc é tres de bi recorc.

Siur Heinrich dij la s.mëssa sön Le Ciaval (Sas dla Cruse) tl 1970.

EN MEMORIA DE PIO BALDISSERA

Ai 09.02.2024 nes á lascé Baldissera Pio. Èl é sté dal 1983 cina al 2005 president dla Ciasa de Palsa y á ince dé fora tl 1998 le pice liber “100 agn Ciasa de Palsa”.

I orun se cunté n pü’ de süa vita.

Pio Baldissera

Pio Baldissera é nasciü ai 08.05.1929 a La Val y á abité ailó cina al’eté de 4 agn cun süa familia, metüda adöm dal pere Lejio Baldissera, la uma Malia Winkler y la so Maria. Dedô s’ é la familia trasferida a San Martin. La familia abitâ tla vedla ciasa de comun che ê dla Ostaria Dasser. Chiló él ince nasciü le fre Ivo che é mort al’ eté de 11 agn. Do la scora elementara é Pio jü tl Vinzentinum a Porsenü a fá la scora mesana. Al ê tēmp de vera y dedô á Pio pié a man de vigni sort de laurs: al laurâ da paura, da moradú, spo él rové por 16 mëisc a Spoleto pro i soldas y á fat ailó la scora da sotofizier.

Propi te chësc tēmp ti él mort la uma sön le iade da gní en Santa Lizia da Longiarü fora.

Do le soldá ál fat la scora da maester a Balsan y dl 1957 la matura. Spo él jü a tigní scora, le

pröm ann a La Val, dedô por n ann a Pidrô y i atri agn cina al 1985 él sté a San Martin.

Dl ann 1958 á Pio maridé Angelina Vanzì y ti á scinché la vita a 3 mituns y a 2 mitans.

Maester Pio, sciöche al ti gnô dit, â bele adora metü man da scrí rimes y stories por ladin, avisa sciöche so pere. Inlaota n’ él ciamó degun material didatich por insigné le ladin. Maester Pio tignî dër sön le ladin, sön la unité ladina, sön les usanzas y tradiziuns, temesc che vëgn dant tröp te sües rimes y teatri che al á scrit por la scora.

Tratan n salüt

Pio Baldissera á fat n gröm de sorvisc y al á albü de plü inciaries de voluntariat a bëgn dla comunité da San Martin: al á fat pert dl

consëi de comun da San Martin y é ince sté vizeombolt; al é sté pro le consëi de cöra, olache al é sté por tröc agn president, tröc agn ál fat le apajadú (vicare dla pesc); al é sté dí präsident dl KVV y, sciöche bele dit dessura, president dla Ciasa de Palsa.

Chësta funziun ál porté inant cun ligrëza, cun gran impëgn, bries y fistidi, cun tröpa dediziun y responsabilité.

Feter vigni de gnól te Ciasa de Palsa a ciaré che döt jiss bun inant. Al s’un tolô sura dles mëdes y di berbesc, dles colaboradësses y di colaboradusc y ê tres iló cun so aiüt y consëi canche an l’adorâ.

Cuertl dl liber “Poesies y rimes”

Pio Baldissera dá autograms y ringrazia do la presentazion de so liber

Pio Baldissera tratan la presentaziun de so liber de poesies

L'ultim tēmp de süa vita é maester Pio sté instēs te Ciasa de Palsa olache i un podü conesce danü so carater y sües cualitēs. Insciö orunse ince s' le recordé y le porté para te nüsc recor: na porsona modesta, da na gran umilté, un che â dagnora respet y aprisc por le laur di atri y por la jënt incēria, al ê reconescēt y disponibl, na porsona altruista, de fede y de pesc y nia inultima savôl ince dagnora da tó dôt cun n pü' de ironia y umor.

Propi chiló te Ciasa de Palsa él gnü presenté ai 27 de agost 2023 so liber "Poesies y rimes" da chël che i un tut fora dôes rimes dedicades ala festa dla uma.

Por la festa dla uma

Na picia gherlanda
cun flus de ma
por osta festa, uma,
ves ái iö orü fá.

Al é n pice sēgn
de n gran amur
y ince n bel dilan
por osc gran laur.

I fistidi y les bries
ch'î êis albü por me
n'él nia scioldi o scincundes
che pó ves paié.

Mo Chël Bel Dî
che m'á a os scinché
Èl s'dará l' premio
ch'î s'êis mirité.

“ *I sun reconescēt
por na vita lungia
de sanité, ligrēzes
y pesc.*

(Pio Baldissera)

Festa dla uma

Al é indô gnü le bel mëis de ma,
festa a te uma, orunse fá.
De cör dilan orunse te dí
de to amur ch'î un tres sintí.

Tö, uma, nes as nudrí y vistí,
sc'î ên amará nes aste tö varí.
Tö nes consoles sc'î pitun,
degügn al monn nes ó tan bun.

Tö bëgn por pröma nes as cunté
dl amur de Dî, de süa bunté,
dl paraisc che düc podun
se davagné, sc'î nes orun bun.

To edl d'uma nes á vardé
cun gran fistide y bunté.
Sc'î sun datrai jüs do stlec trusc,
s'á amoní túa cialda usc.

Tl monn da sēgn él da s'la odēi,
bojëgn unse, uma, de to consēi.
To bun ejēmpl y insegnamēt
vel bëgn deplü co or y arjēt.

Sce la vita nes fajará n de
porté val' crusc che fej dēr me,
da te, uma, orunse gní,
tö dessigü pos nes capí.

Tö che tla vita as tröp porvé,
plü co tröc d'atri poste nes dé
l'aiüt y la consolaziun
che vëgn da n cör che nes ó tan bun.

USANZES Y TRADIZIUNS

Vivandes y cancí cöci (cajincí arestis)

Da vedlamënter inca vëgnel tles valades ladines passé inant da na generaziun al'atra rezetes tradiziunales de spëisa che gnô arjignada sön i lüsc da paura por pascenté de gran families y la tlapada intiera che daidâ sön le lüch.

Da doman y da sëra gnô scialdi fat n fanun de scarté o jüfa por i mëndri, la domënia da doman jopa arestida y da sëra na jopa cun tutres avanzades dal de denant.

Le lõnesc gnô fat por misdè polënta, le mertesc, la jöbia y la domënia balotes, le mercuri val' d'arestí sciöche pössl, canifli o fëies da soni, le vëndres gnô cõt riji te lat y la sabeda da misdè gnô fat gnoch da zigher.

Por la sabeda sëra gnô scialdi fat val' d'arestí. Cern gnô cujiné dainré, rodunt canche al gnô copé le porcel.

De chi tèmps conesciunse ince la berjõla, na jopa fata de fié y soni.

Do laurs sfadiusc ciafâ i lauranc strees te lat smalzades cun pavé. Dala segra dl paisc gnô fat crafuns.

De chi êl bëgn rî da nen fá assá por che ai tleccass.

Sce la jënt jô inlaota por sanc, ne jôn nia te botëga a cumpré panini, mo la uma fajô na jüfa de furn cun mosces laite por che i pelegrins ess val' che ti tignis pormez dõt le de.

En la vëia di gragn santusc (Santaguania, Pasca, Pasca de ma, Les Antles, Festa dl Sacher Cör, Santa Maria dal Ciüf, Gnissant y Nadé gnô fat cajincí arestis (te Mareo ti dijun cancí checi).

Ince te Ciasa de Palsa mantëgn les cõghes la tradiziun de arjigné les sabedes val' d'arestí por les mëdes y por i berbesc. Dan Nadé y dan Pasca vëgnel fat cajincí arestis.

I ti un damané ala capo cõga

Margareth y a so team de ciasadafüch do la rezeta adorada por fá cajincí arestis te Ciasa de Palsa olache ara toca da arjigné na gran pasta por sfamé datrai ince incër 120 porsones:

Rezëta

225 g de gherm
25 üs
50 g de anes
150 g de se
5,5 kg de farina
2,5 l de lat ciöbe
2 kg de soni cõc fraciá
ega de vita, öre

Fá la lové cun gherm, n pü de farina, zücher y lat ciöbe y le lascé crësce. Sbate fora i üs tla pasta da gherm, injunté duc i atri ingrediënc y möscedé la pasta.

Lascé crësce por zirca 40 menüc.

File: Cõje 5 kg de spinot y le majenè

Parores vedles

Pascenté: (por todësch: sättigen) vëgn adoré por dí por ej. chësta jopa ne pascentëia nia.

Jüfa de furn: (por todësch: Napfkuchen) é na turta fata cun pasta da lové y mosces.

Borjõla: é na jopa fata con fié y soni. Laota gnô mangé polënta lapró.

Tlonz: (por todësch: fein gemahlen) dijun sce val' é der fin, monü, por ej. na farina tlonza.

Vivandes: (por todësch: Lebensmittel) é l'inom general por le patüc da mangé.

Tleché: (por todësch: langem, ausreichen) parora por dí sce al nen é assá de val'.

Strees/strea: (por todësch: Festmahl nach strenger Arbeit) Ares gnô fates da marëna sciöche rengraziamënt de n ri laur. La pasta gnô cazolada fora de copa cun n cazü y chëstes strees gnô cõtes t'ega y smalzades cun pavé.

Tunco: möscedoz cun zigher y smalz da mangé cun la polënta.

SANITÉ | GESUNDHEIT

Die Aromapflege im Seniorenwohnheim Ojöp Frëinademetz

Händemassage mit ätherischen Ölen

Die Aromapflege beschäftigt sich mit der Anwendung von ätherischen Ölen, fetten Pflanzenölen, Hydrolaten sowie den daraus hergestellten Pflegeprodukten.

Im Seniorenwohnheim Ojöp Frëinademetz Ö.B.P.B, wurden in den vergangenen Jahren Weiterbildungen für das Personal zu diesem Thema angeboten und seither wurde einiges aus der Aromapflege im Heim schrittweise eingeführt.

Es werden vorwiegend Produkte einer einheimischen Firma verwendet, welche 100% naturrein und biologisch zertifiziert sind.

Ziel der Anwendung ist es, für das Wohlbefinden und die Harmonie im Seniorenheim zu sorgen.

Damit die Verwendung dieser Produkte nach vorgegebenen Kriterien abfolgt, werden im Heim vorgefertigte Rezepturen der ausgewählten Firma angewendet.

In der Pflege werden Balsame oder Öle bzw. Ölmischungen für die morgendliche Intimpflege, nach Fußwaschungen, nach dem Baden, als Dekubitusprophylaxe, zur Entspannung von schmerzenden und angespannten Muskeln, für Hand- und Fußmassagen, für blaue Flecke und kleineren Wunden, usw. benutzt. Ätherische

Öle werden in der Duftlampe zur besseren Raumbeduftung und zur Desinfektion verwendet.

In der Palliativpflege können ebenfalls geeignete Düfte zum Loslassen angewendet werden.

Die Physiotherapie bietet Massagen und Wechselbäder mit diesen Produkten an, während die Freizeitgestaltung Streichungen im Snoezelenraum als Angebot bereitstellt.

Ein Beispiel: Den Lavendel aus unserem Garten geben wir in kleine Säckchen und legen diese auf die Kissen, um einen angenehmeren Schlaf zu fördern.

N.B.: Die im Artikel angeführten Informationen reichen nicht aus, um eigenständig die Aromatherapie auszuführen. Sollte jemand interessiert sein, diese Form von Therapie anzuwenden, ist es ratsam eine entsprechende Ausbildung zu besuchen.

PERSONAL DLA CIASA DE PALSA

Laur, formaziuns, tēmp lēde, pensionamēnc,...

Cinestetica

Deplü grups de personal dla cura, assistēnza y fisioterapia s'á incunté de jená por aprofondí n valgūnes tematiche che reverda le conzet de cinestetica.

Ai s'á dé jö plü avisa cun ativités de mobilisaziun y trasferimēt dles porsones y cun posizionamēnc te let.

Al é sté n workshop dēr pratich che á porté a gní sura sciöche an pó se fá plü saurí tl laur da vigni de te Ciasa de Palsa.

Workshop de cinestetica por se laoré plü saurí

Aktivierung und Betreuung in der Pflege

◀ Ai 11 de jená á Glira Elisabeth, colaboradēssa dl sorvisc al tēmp lēde, stlüt jö cun suzes a Balsan la formaziun “Aktivierung und Betreuung in der Pflege” metüda a jí dala scora profesionala Hannah Arendt.

Nasciüdes

I ti fajun les mius aodanzes a nostes colaboradēsses

Ionela por la nasciüda dla picia Ester ai 02.01.2024

Paola por la nasciüda dl pice Raphael Santiago Maria ai 10.01.24.

Festa dla ěra

Ai 8 de merz é l le de internazional dla ěra. Te Ciasa de Palsa laorel söporjō 100 ěres ti sorvisc desvalis. Cun gran dediziun y pasciun se dares jō cun les mēdes y i berbesc y combinēia, te na manira nia dagnora saurida, la vita profesionala cun chēra privata y de familia. La Ciasa de Palsa á porchēl orū ti surandé n pice ciüf cun n pinsier de Rita Sabatini.

Ester de nosta infermiera Ionela

Campions provinziail dles Ciasas de Palsa

Gara de schi ite en Ulten

Ai 24 de forá s'á metü sön tru deplü colaboradësses y colaboradus. Travert ê la Val de Ulten, olache al gnô desfiré la gara de schi dl personal de dotes les Ciasas de Palsa de Südtirol. Sambëgn ê l'obietif bel tler por düc: porté a ciasa le pröm plazamënt general. Ensciö él pié ia dales 10.30 le pröm partezipant, sot a na nëi bela fina y n ciarü che se lasciâ tres plü odëi. Na bela atmosfera da festa ti aspetâl a düc al travert.

Do marëna tla ütia „Breiteben“ éson spo passá ala premiaziun. Bele da impröma incá él gnü premié dainré na categoria sënza la presënza sön podëst de n nosc atlet o de na nosta atleta. Cina ala fin al dé ca na romenada che bëgn püc s'ess aspeté. La sodesfaziun maiú é bëgn spo stada chëra da podëi pié do le trofe sciöche miú Ciasa de Palsa de döt Südtirol adöm a n bel cader firmé personalmënter dal campion local Dominik Paris.

La bela racoiüda de trofës

Les atletes y i atlec dla Ciasa de Palsa - Campions provinziail

Jita a löna colma

Ai 20 de jené él gnü organisé n rait cun la liösa a tëmp de löna colma sön Börz: te na beliscima sëra che al dê na gran löna é jü n pice grup de personal sön Börz a jí cun la liösa.

La jita é dër garatada. I un ciafé na bona cëna sö dala Ütia Cir y dedò s'unse fat n bel rait.

...dan dala Regina dles Dolomites

Jita cun i schi ia en Fascia

Ai 16 de merz 2024 unse albü la jita cun i schi y i sun jüs ia en Fascia a se gode les beles pistes.

I un passé n de rich de emozions, danter l'ater ince cun le concert dl grup "Pëufra" son Ju de Frara olache i un stlüt jö nosc de acompagná da n bel rossié da sëra.

Cèsć da Pasca

Ince en chësc ann ti él gnü arjigné al personal de vigni sorvisc y repart i cèsć da Pasca.

Chësc é n pice sëgn de reconescimënt por le gran laur y les bries de vignöna y vignun.

Carla und Flora

Unsere zwei freiwillige Helferinnen aus Deutschland

*Carla Weiss und Flora Kreutzer,
Freiwillige Helferinnen im Seniorenwohnheim Ojöp Frëinademetz*

Kannst du dich vorstellen?

Flora:

Hallo, ich bin Flora Kreutzer. Ich bin 18 Jahre alt und komme aus Bremen in Deutschland. Ich arbeite vormittags in der Freizeitgestaltung und nachmittags im zweiten Wohnbereich.

Carla:

Hi, ich bin Carla Weiß, 18 Jahre alt und komme aus Nördlingen, das etwa 2 Stunden von München entfernt liegt. Ich arbeite momentan im ersten Wohnbereich.

Wieso hast du dich entschlossen, ein freiwilliges soziales Auslandsjahr in Südtirol zu absolvieren?

Flora:

Nach der Schule hatte ich den Wunsch, etwas Neues zu erleben und ein Stück mehr von der Welt zu sehen.

Ich hatte Lust neue Menschen, Orte und Kulturen kennenzulernen.

Dass ich mich dabei noch sozial engagieren kann und einen Einblick in die Arbeitswelt bekomme, finde ich super.

Außerdem möchte ich das Jahr nutzen, auch für mich selbst herauszufinden, was ich gerne mache, woran ich Spaß habe und was ich danach zum Beispiel studieren möchte. Den Freiwilligendienst in Südtirol zu machen, hat mich direkt angesprochen, da ich die Gegend besser kennenlernen wollte und ich mich sehr für die italienische Sprache interessiere.

Ich habe früher viel italienische Musik gesungen und habe nie verstanden, worum es ging, das wollte ich ändern.

Carla:

Ich wollte nach meinem Schulabschluss und vor dem Start

eines Studiums ein Jahr mal rauskommen und etwas komplett anderes machen. Außerdem wusste ich noch nicht genau, welches Studium ich anfangen sollte, daher bot sich mir die Gelegenheit eines Freiwilligenjahres. An Südtirol hat mich die Gegend an sich sehr gereizt, die sportlichen Möglichkeiten, aber auch die Sprache und Kultur.

Was gefällt dir bei der Arbeit im Seniorenwohnheim?

Carla:

Mir gefällt die Arbeit mit Menschen besonders gut. Im Seniorenwohnheim finde ich es schön, wie viel man von den Senioren zurückbekommt. Man kann ihnen mit Kleinigkeiten eine Riesenfreude machen, ganz gleich ob man sich einfach zu ihnen setzt, spazieren geht, Gespräche führt oder einfach nur zuhört. Außerdem finde ich es interessant, aus ihrem Leben und der Kindheit zu hören, da es doch sehr große Unterschiede zur jetzigen Zeit gibt.

Flora:

Da gibt es vieles. Mir gefällt es, anderen Menschen eine Freude zu machen und ihnen den Tag vielleicht ein bisschen schöner zu machen. Es freut mich, wenn man schon mit einer Kleinigkeit so viel helfen kann. Die Dankbarkeit, die man dafür bekommt, ist sehr wertvoll.

Wie verbringst du deine Freizeit?

Flora:

Wir unternehmen hier sehr viel. Oft zu zweit, manchmal alleine oder auch mit Kolleginnen. Eigentlich sind wir jedes Wochenende irgendwie unterwegs. Zum Glück bekommen wir immer viele gute Tipps! Manchmal sitzen wir aber auch einfach nur in der Sonne und machen gar nichts. :)

Carla:

Ja genau, im Winter haben wir das Ski-Paradies hier ausgenutzt, ich war fast jedes Wochenende Ski fahren. Wir waren aber auch schon rodeln, im Theater, im Kino, wandern... Wenn wir ein paar Tage in Folge frei haben, nutzen wir die Gelegenheit und erkunden die etwas entferntere Umgebung wie Verona.

Was würdest du einem Jugendlichen sagen, der diese Erfahrung machen möchte?

Carla:

Ich würde ihnen auf jeden Fall raten, die Möglichkeit zu ergreifen. Es ist niemals verschwendete Zeit, auch wenn der Beruf nicht der ist, den man selbst irgendwann ausüben möchte.

Man lernt so viel in diesem Jahr, auch über sich selbst.

Man wächst an Herausforderungen, alleine ohne Eltern wohnen im Ausland, den eigenen Haushalt führen und auch auf sich alleine gestellt zu sein. Es ist eine Zeit, in der viele schöne Erinnerungen entstehen und man viele Menschen kennenlernt.

Flora:

Dem kann ich nur zustimmen. Es lohnt sich wirklich in jeder Hinsicht. Man sammelt so viele wertvolle Erfahrungen. Für mich war es die beste Entscheidung hierher zu kommen und deshalb kann ich es anderen Jugendlichen nur ans Herz legen!

Immer für einen Spaß zu haben

MOVIMÈNT DL PERSONAL

Tl ann 2023 él gnü scrit fora deplü concursc por curí posé de rode lèdi te gradatöra, plü avisa:

5 posé de laur por infermiere/a profesional/a dla c.f. VIIter, de chisc 1 post de laur a tēmp parzial 50%, 2 posé de laur a tēmp parzial 76,32% y 2 posé de laur a tēmp plēgn, rresservá al grup linguistich ladin cun prozedimènt de mobilité danter ènc;

12 posé de rode sciöche operadú/dèssa sozio-sanitar/a (IV. cualifica funzionala), de chisc 2 posé a tēmp parzial 50%, 3 posé a tēmp parzial 63,16%, 4 posé a tēmp parzial 76,32% y 2 posé a tēmp plēgn rresservá al grup linguistich ladin, y 1 post a tēmp parzial 63,16% rresservé al grup linguistich talian;

6 posé de rode sciöche operadèssa sozio-assistenzial/a (V. cualifica funzionala), de chisc 1 n post a tēmp parzial 63,16%, 2 posé a tēmp parzial 76,32% y 3 posé a tēmp plēgn rresservá al grup linguistich ladin;

4 posé de rode sciöche infermier/a profesional/a (VII. ter cualifica funzionala), de chisc 1 n post a tēmp parzial 76,32% y 2 posé a tēmp plēgn rresservá al grup linguistich ladin, y 1 n post a tēmp parzial 76,32% rresservé al grup linguistich todèsch y

8 posé de rode sciöche personal a puzené cualifiché - inserviènt (II. cualifica funzionala), de chisc 1 n post a tēmp parzial 50%, 4 posé a tēmp parzial 63,16%, 2 posé a tēmp parzial 76,32% y 1 n post a tēmp plēgn rresservá al grup linguistich ladin.

L'operadèssa sozio-sanitaria Mariapia

Cun le 01.01.2024 é passades les 3 infermieres che ê dl'Azienza Sanitaria de Südtirol y laorâ bel da agn tla Ciasa de Palsa por mobilité ala Ciasa de Palsa:

- Canins Roberta
- Fiung Marta Michela
- Ploner Christina

De forá 2024 él gnü tigní les proes scrites y orales por i atrí concursc. Chèstes porsones á passé entrames les proes:

- Dapoz Anita, infermiera profesionala
- Mischi Noemi, operadèssa sozio-assistenziala
- Erlacher Elisabeth, operadèssa sozio-sanitaria
- Frenes Annemarie, operadèssa sozio-sanitaria
- Nagler Angela, operadèssa sozio-sanitaria
- Pedevilla Birgit, operadèssa sozio-sanitaria
- Rubatscher Marlies, operadèssa sozio-sanitaria
- Schuen Sabina, operadèssa sozio-sanitaria
- Willeit Daniela, operadèssa sozio-sanitaria
- Agreiter Sara, personal a puzené cualifiché/inserviènta

- Campej Valeria, personal a puzené cualifiché/inserviènta
- Chizzali Helene, personal a puzené cualifiché/inserviènta
- Clara Lucia, personal a puzené cualifiché/inserviènta
- Clara Martina Clara, personal a puzené cualifiché/inserviènta
- Complojer Irma, personal a puzené cualifiché/inserviènta
- Galtarossa Anna Maria, personal a puzené cualifiché/inserviènta
- Nagler Ilda, personal a puzené cualifiché/inserviènta.
- Pescollderungg Sonja, personal a puzené cualifiché/inserviènta
- Ties Michaela, personal a puzené cualifiché/inserviènta.

Por le bar él gnü scrit fora dui posé de laur sciöche personal a puzené/inserviènt/a dla II. cualifica funzionala, de chisc un al 76,32% y un al 63,16% y ai 15.04.2024 él gnü aprové la gradatöra.

I dui posé gnará surantuc da Tavella Martha y Palfrader Sofia.

La Direziun dla Ciasa de Palsa ti fej les mius aodanzes por avèi stlüt jö bun les proes y ti aoda döt le bun por so laur.

Laoré te Ciasa de Palsa

I ves presentún chiló en valgünes profescius presentes te Ciasa de Palsa

CRISTINO ORLANDO
cogo

DENISE PALLA
educadëssa profesionala sozio-sanitara

ILDA NAGLER
lavandaria

JULIA VALENTIN
operadëssa sozio-assistenzala

KARIN PLONER
fisioterapista

MARIA PIA CARDONE
operadëssa sozio-sanitara

MARTIN COSTALUNGA
assistënt aministratif

MICHELA FIUNG
infermiera profesionala

MICHAELA TIES
responsabla di sorvisc generai

RENATA OBOJES
service

RESIDÈNTES Y RESIDÈNC

Compliann

Tl mëis de jená á cumplí i agn

- 04.01 Miribung Barbara, 95 agn
- 07.01 Castlunger Peter, 83 agn
- 08.01 Comploi Giovanni, 76 agn
- 13.01 Campej Siur Paul, 80 agn
- 13.01 Nocker Margit, 63 agn
- 21.01 Molinari Massimo, 66 agn
- 21.01 Tavella Agnese, 74 agn

Ai 9 de forá ti é gnü fat na picia festa adöm al'uniun dles ères dl paisc da San Martin

Tl mëis de auri á cumplí i agn

- 07.04 Oberparleiter Hermann, 89 agn
- 09.04 Ploner Waltrude, 78 agn
- 12.04 Ellecosta Maria Anna, 88 agn
- 14.04 Steger Roswitha, 74 agn
- 14.04 Steinmayr Benedikt, 79 agn
- 16.04 Felisatti Antonia, 90 agn
- 23.04 Rives Amalia, 90 agn
- 30.04 Gasser Oswald, 80 agn

BÈGNGNÜS

Te chisc pröms cater mëisc dl ann 2024 é gnüs a sté te Ciasa de Palsa:

- 6 porsones a tēmp determiné
- 11 porsones a tēmp lunch o indeterminé
- 2 porsones tres le Sorvisc dla cura dl de
- 2 porsones ti cuartiers por l'abité acompagné

dmc.: mëda Tarina y berba Ròbele adöm a Cristina, volontara dl'uniun dles ères da Badia.

Tl mëis de forá á cumplí i agn

- 11.02 Kristler Rosina, 93 agn
- 11.02 Perathoner Siur Heinrich, 83 agn
- 13.02 Molling Elisabeth Maria, 70 agn
- 17.02 Lanz Antonio, 78 agn
- 21.02 Mutschlechner Anna, 91 agn
- 26.02 Pitscheider Cecilia, 87 agn
- 28.02 Elsler Johanna, 79 agn

Ai 18 de merz á les mëdes y i berbesc podü fá festa adöm al'uniun dles ères da San Ciascian

Tl mëis de merz á cumplí i agn

- 02.03 Pedevilla Antonia, 83 agn
- 08.03 Valentin Alberto, 79 agn
- 11.03 Crazzolaro Giuseppe, 84 agn
- 27.03 Alfarei Guido, 83 agn
- 27.03 Oberheinricher Ernst, 78 agn
- 31.03 Irsara Armida, 92 agn

Festa de compliann adöm ala uniun dles ères da Corvara

dmc.: mëda Gusta cun la müta Gisela y berba Röbele

Le cor da Lungiarü á cianté la s. mëssa en la festa de S. Ujöp da Oies

Domisdé de aurela cörta y discusium

Ativité de "Kneip"

Creaziun artistica cun ciüf

REFLESCIUNS

L'importanza di familiars te Ciasa de Palsa

Un di prinzijs che i se tolun dant tl laur de assistènza y cura dles mèdes y di berbesc dij insciö:

“La presènza regulara di familiars fej bun a nusc residënc. Porchèl ciarunse da promöie le contat di berbesc y dles mèdes cun les porsones che i stá dlungia. I sü da ciasa, compagns y porsones vijines pó gní a ciafé nusc ghësc da vigni ora y é tres de cör bëgnnüs.”

“La presenza regolare di familiari fa bene ai nostri residenti. Consci di ciò, promuoviamo il contatto dell'ospite con le persone a lui vicine. Le visite di familiari, amici, conoscenti e vicini sono sempre possibili e molto gradite.”

“Die regelmäßige Anwesenheit von Angehörigen tut unseren Bewohnern gut. Dessen bewusst fördern wir den Kontakt des Bewohners zu den ihm nahe stehenden Personen. Besuche durch Angehörige, Freunde, Bekannte und Nachbarn sind jederzeit möglich und sehr willkommen.“

Cun chësc prinzip de basa orunse trasmëte n segnal tler de daurida y acoliënza y definí insciö la Ciasa de Palsa Ojöp Frëinademetz sciöche n post olache le contat sozial vëgn incorajé y sostigní vigni de.

An reconësc l'importanza di lians familiars y soziai tl promöie le bëgnester emotif y psicologich dla jënt atempada, y an ó se porvé da cherié n ambiënt olache chisc raporc sides tignis sö.

I un damané n familiar, n residënt y na colaboradëssa ci che ai nen pënsa

“n residënt

Düc pó gní canch' ai ó, ai é azeté bun y an i aspeta.

Dër gonot él valgügn che vëgn a me ciafé y chësc me sá dër bel. Al n'é de vigni sort: nus, parentela o de chi che an ne s' aspeta nia. Sce al é burt tëmp, spo stunse daite a s'la ciacolé, sce no se sentunse defora. An pó ince se fá na spazirada fora te bosch o jí a ti ciaré ai tiers incër ciasa: i conici, le ial y les giarines o les anores tl lech dlungia ciasa, al é de vigni sort de cosses ch'an pó fá.

“n familiar

Sciöche familiar se sëntun bun y an vëgn tuc sö cun acoliënza, an vëiga che an á ion sce an vëgn adalerch y al é bel che al ne vëgn nia dé dant orars.

Iö á la fortüna da avëi tröp tëmp a desposiziun y i vëgni gonot a ciafé mia uma, insciö ái podü me rënder cunt dl laur che vëgn fat chiló.

Al é n laur spezial, che vëgn fat cun ligrëza y pasciun.

Iö instës ne me sun nia sté dër saurí canche i á condüt chiló mia uma, mo sëgn vëighi la Ciasa de Palsa cun n ater edl, ai berbesc y mèdes ti sál bel chiló, ai se stá bun y pó se dé jö cun tröpes ativités desvalies.

I mëssi dí che cun le tëmp se afezionëiun ales porsones che é chiló, al post y ambiënt chît.

“na colaboradëssa

I familiars é sambëgn dantadöt de gran importanza por les residëntes y i residënc, mo ince por nos colaboradësses ési n bun sostëgn.

I vëighi che cun les porsones che vëgn plü gonot a i ciafé, se vëgnel a cherié n bun raport.

Ai vëiga ci che an fej, sciöche an laora, an á l'ocajun da se baié y al vëgn insciö a s' al dé n raport de maiú crëta y trasparënza.

I á ince constaté che gní cun regolarité dëida i familiars a vire le cambiamënt de por de y l'azeté cun plü serenité.

Vignitant él valgügn che se dejidrëia da podëi daidé le familiar tles ativités da vigni de, sciöche por ejëmpl pro le vistí, chësc me sá dër bel y al me plajess sce ara jiss da i trá ite deplü te de piceres ativités.

An ne pó nia preodëi tan de porsones da defora che vëgn adalerch y canch'al n'é nia la poscibilité da jí defora, él te repart bindebó dadalt, cossa che pó ince agité y stancé les mèdes y i berbesc, mo spo me fejel plajëi da odëi sciöche les porsones che conësc le repart y la jënt che vir dailó, ais na parora de confort y n edl nia madër sön so familiar, mo sides ince por i atri de compagnia y aiüt.

La presènza di familiars é por me dër de valüta.

LA VITA ETERNA DÁI OH SIGNUR Y CONFORTI CUN TO LOMINUS

*Tratan i pröms cater mënsc dl'ann 2024
é chëstes mëdes y chisc berbesc passá a miú vita*

Othmar Oberhammer	+ ai 05.01.24	Martino Valentini	+ ai 20.03.24
Ilda Maria Declara	+ ai 10.01.24	Lukas Campeï	+ ai 21.03.24
Regina Daporta	+ ai 18.01.24	Siegfried Michaeler	+ ai 03.04.24
Margherita Zanoll	+ ai 23.01.24	Emma Pizzinini	+ ai 10.04.24
Francesco Planatscher	+ ai 06.02.24	Josef Robert Baumgartner	+ ai 20.04.24
Pio Baldissera	+ ai 09.02.24	Clara Vanzi	+ ai 28.04.24

**Ich bin nicht tot,
ich tausche nur die Räume,
ich leb' in euch und
geh' durch eure Träume**

(Michelangelo Buonarotti)

BARJËNT

CIASA DE PALSA

DA MERTE SC A SABEDA
7:45 - 11:30 | 12:45 - 17:30

*Gnide a nes ciafé
dai 04.06.2024 inant*

Ciasa de Palsa Ojöp Frëinademetz A.P.S.P.

Str. Pinis 50

39030 S. Martin de Tor

Tel 0474 524700

info@ciasadepalsa.it

Ciasa de Palsa Ojöp Frëinademetz

ciasadepalsa_ojopfreinademetz

www.ciasadepalsa.it

CIASA DE PALSA
OJÖP FRËINADEMETZ

A.P.S.P. - Ö.B.P.B.

ROA

Südtirol . Alto Adige